

IZVJEŠĆE

O PLAĆAMA I MATERIJALNIM PRAVIMA UGOVORENIM KOLEKTIVNIM UGOVORIMA U JAVNIM SLUŽBAMA

Zakonom o plaćama u javnim službama¹ uređuju se načela za određivanje plaća službenika i namještenika u javnim službama. U članku 2. Zakona određeno je što se smatra javnim službama. Javne službe su javne ustanove i druge pravne osobe kojima se sredstva za plaće osiguravaju u državnom proračunu, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i javne ustanove kojima se sredstva za plaće osiguravaju iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Člankom 3. Zakona, propisano je da se na pitanje plaća i drugih naknada na osnovi rada službenika i namještenika koja nisu uređena predmetnim Zakonom, primjenjuju opći propisi o radu, odnosno u skladu s njima sklopljeni kolektivni ugovori.

Sukladno članku 4. Zakona, plaću službenika i namještenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik i namještenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

Člankom 6. Zakona radna mjesta u javnim službama svrstana su u četiri kategorije, ovisno o stručnoj spremi službenika i namještenika. Tako se radna mjesta utvrđuju kao:

- radna mjesta I vrste- za koje je uvjet VSS
- radna mjesta II vrste – za koje je uvjet VŠS,
- radna mjesta III vrste – za koje je uvjet SSS
- radna mjesta IV vrste – za koje je uvjet NSS ili osnovna škola.

Člankom 7. Zakona propisano je da vrijednost koeficijenata radnih mjesta Uredbom propisuje Vlada. Međutim, u stavku 4. članka 7. Zakona propisani su rasponi koeficijenata u kojima se mogu kretati vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u pojedinim vrstama, i to:

- radna mjesta I vrste – 1,05-3,50,
- radna mjesta II vrste – 0,90-1,20,
- radna mjesta III vrste – 0,65- 1,10,
- radna mjesta IV vrste – 0,50- 0,75.

Za utvrđivanje vrijednosti koeficijenta Zavoda navedenih u članku 2. Zakona, primjenjuju se propisi kojima se ta pitanja uređuju za državne službenike.

Također, člankom 8. Zakona određena je mogućnost službenika i namještenika da za natprosječne rezultate rada svake godine ostvare dodatak na uspješnost na radu koji može iznositi najviše tri plaće službenika, odnosno namještenika koji ostvaruje dodatak i ne može se ostvarivati kao stalni dodatak uz plaću. Kriterije utvrđivanja natprosječnih rezultata rada i način isplate dodatka za uspješnost na radu propisuje Vlada uredbom².

Zakon, u članku 9. Zakona upućuje da se poslovi s posebnim uvjetima rada i dodaci na za rad na tim poslovima, utvrđuju kolektivnim ugovorom.

¹ Narodne novine, broj 27/01

² Uredba nije donesena

Dakle, Zakonom o plaćama u javnim službama određeno je što se smatra pod pojmovima javna služba i plaća. Radna mjesta su svrstana u četiri kategorije te su za iste određeni rasponi koeficijenata u kojima se mogu kretati vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u pojedinim vrstama. Nadalje, Zakon upućuje da se poslovi s posebnim uvjetima rada i dodaci za rad na tim poslovima utvrđuje kolektivnim ugovorom, kao i da se sva druga pitanja plaća i naknada rješavaju kolektivnim ugovorom.

Koeficijenti

Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama³ utvrđeni su nazivi radnih mjesta službenika i namještenika u javnim službama te koeficijenti složenosti poslova na tim radnim mjestima, na način da su određeni jedinstveni nazivi radnih mjesta i koeficijenti složenosti poslova u javnim službama. Tako su radna mjesta službenika u javnim službama razvrstana u:

- položaje I vrste s rasponom koeficijenata od 1,45 do 2,20,
- položaje II vrste s rasponom koeficijenata 1,00-1,20,
- položaje III vrste s rasponom koeficijenata 0,90-0,95.

Radna mjesta su razvrstana u:

- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,06-1,60,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 0,65-1,12,
- radna mjesta III vrste s rasponom koeficijenata 0,75-0,95.

U vezi namještenika, položaji su razvrstani u:

- položaje II vrste s koeficijentom od 0,90,
- položaji III vrste s koeficijentom od 0,80,

a radna mjesta su razvrstana u:

- radna mjesta II vrste s koeficijentom od 0,90,
- radna mjesta III vrste s koeficijentom od 0,75 i
- radna mjesta IV vrste s koeficijentom u rasponu od 0,55-0,60.

Osnovica

Visina osnovice za obračun plaće u javnim službama trenutno je određena Odlukom Vlade RH o visini osnovice za obračun plaće u javnim službama⁴, a iznosi 5.108,84 kune bruto.

TEMELJNI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA SLUŽBENIKE I NAMJEŠTENIKE U JAVNIM SLUŽBAMA

Na temelju Zakona o plaćama u javnim službama sklopljen je Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama⁵ kojim se prava zaposlenih u javnim službama kojima se plaće osiguravaju iz državnog proračuna. Ugovorena prava su jednaka za sve javne službe, a specifična prava pojedinih službi se rješavaju granskim kolektivnim ugovorima.

³ Narodne novine, broj 38/01, 112/01, 62/02, 156/02, 162/03, 39/05, 82/05, 133/05, 30/06, 118/06, 22/07, 112/07 i 127/07

⁴ Narodne novine, broj 40/09

⁵ Narodne novine, broj 84/07

Plaća

U članku 49. Temelnog kolektivnog ugovora određeno je što čini plaću zaposlenika⁶, a to je osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću. Osnovnu plaću čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je zaposlenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža. Dodaci na plaću su: stimulacija, dodaci na posebne uvjete rada, položajni dodaci i uvećanja plaća.

Člankom 52. Temelnog kolektivnog ugovora određeni su slučajevi uvećanja plaće. Plaća će se uvećati :

- za rad noću 40%,
- za prekovremeni rad 50%,
- za rad subotom 25%,
- za rad nedjeljom 35%,
- za smjenski rad 10%,
- za dvokratni rad s prekidom dužim od 90 minuta i duže 10% ,
- za rad u turnusu kako je uređeno granskim kolektivnim ugovorom,
- za rad u dane blagdana, neradnih dana utvrđenih zakonom i rad na dan Uskrsa za 150%.
- za 8% za zaposlenike sa znanstvenim stupnjem magistra znanosti, odnosno 15% za zaposlenike sa znanstvenim stupnjem doktora znanosti.

Rad po pozivu smatra se prekovremenim radom, te se i plaća kao prekovremeni rad.

Svi navedeni dodaci se međusobno ne isključuju.

Člankom 53. Temelnog kolektivnog ugovora određeno je pravo na dodatke na posebne uvjete rada te je u stavku 2. određeno da će se radna mjesta s posebnim uvjetima rada i pripadajuću visinu posebnih dodataka na plaću za svako takvo radno mjesto utvrditi granskim kolektivnim ugovorima.

Člankom 54. Temelnog kolektivnog ugovora ugovorena je dužnost poslodavca osigurati povoljniju normu i to bez smanjenja plaće koju je radnik ostvario u vremenu prije nastupa smanjene radne sposobnosti radnika i jednog od sljedećih uvjeta; 5 godina pred starosnu mirovinu, ili profesionalnog oboljenja ili povrede na radu. Pod plaćom se računa osnovna plaća i dodaci na plaću.

Člankom 55. Temelnog kolektivnog ugovora ugovorena je mogućnost isplate nagrade radniku za ostvarene natprosječne rezultate, sukladno odredbama Zakona o javnim službama.

Ostala materijalna prava

U člancima 56. do 70. određena su ostala materijalna prava koja pripadaju službenicima i namještenicima u javnim službama:

- pravo zaposlenika na naknadu plaće,
- naknada za vrijeme bolovanja,
- regres,
- otpremnina pri odlasku u mirovinu,
- pomoć,

⁶ U Temeljnog kolektivnog ugovoru koristi se pojam „zaposlenik“, a ne „radnik“

- dnevnicu i naknadu troškova putovanja,
- terenski dodatak,
- naknada za odvojeni život,
- naknada za trošak prijevoza,
- naknada za korištenje privatnog automobila,
- jubilarna nagrada,
- dar u prigodi dana sv. Nikole,
- božićnica,
- naknade po osnovi izuma i tehničkog unapređenja.

Zaposlenicima pripada pravo na naknadu plaće kada ne rade zbog godišnjeg odmora, plaćenog dopusta, državnog blagdana i neradnih dana utvrđenih zakonom, obrazovanja za potrebe sindikalne aktivnosti, zastoj u poslu do kojeg je došlo bez njegove krivnje i drugih slučajeva utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom.

Naknada plaće za vrijeme bolovanja do 42 dana iznosi 85% od zaposlenikove osnovne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije nego je započeo bolovanje, a za bolovanje zbog profesionalne bolesti ili povrede na radu iznosi 100% od osnovne plaće ostvarene u prethodna tri mjeseca.

O visini iznosa regresa za korištenje godišnjeg odmora, božićnice i dara za djecu do 15 godina, pregovarat će Vlada RH i sindikati svake godine, a ukoliko se dogovor ne postigne, iznosi ovih prava iznositi će najmanje onoliko koliko je iznosila zadnja uplata tih prava u visini koja proizlazi temeljem ugovora između Vlade RH i sindikata.

Trenutno regres i božićnica iznose 1.250,00 kuna, a dar za djecu iznosi 500 kuna po djetetu.

Zaposlenicima pripada pravo na jubilarnu nagradu za neprekidni staž u javnim službama, s time da će se pregovarati o visini osnovice svake godine u postupku donošenja Prijedloga državnog proračuna, a ako se dogovor ne postigne, osnovica iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto. Jubilarna nagrada se isplaćuje kada zaposlenik navrš:

- 5 godina- 1 osnovica
- 10 godina- 1,25 osnovice
- 15 godina- 1,50 osnovice
- 20 godina- 1,75 osnovice
- 25 godina- 2 osnovice
- 30 godina- 2,50 osnovice
- 35 godina- 3 osnovice
- 40 godina- 4 osnovice
- 45 godina- 5 osnovica

Zaposleniku koji odlazi u mirovinu pripada pravo na otpremninu u iznosu od tri proračunske osnovice (1.800,00x3=5.400,00 kuna neto).

Zaposlenik ili njegova obitelj ima pravo na pomoć u slučaju:

- smrti zaposlenika koji izgubi život u obavljanju ili povodom obavljanja službe, odnosno rada- 3 proračunske osnovice i troškove pogreba,
- smrti zaposlenika- 2 proračunske osnovice
- smrti supružnika, djeteta i roditelja-1 proračunske osnovice

Zaposlenik ima pravo na pomoć u slučaju:

- bolovanja dužeg od 90 dana- 1 godišnje u visini 1 proračunske osnovice,
- nastanka teške invalidnosti zaposlenika, malodobne djece ili supružnika zaposlenika- u visini 1 proračunske osnovice,
- kupnje medicinskih pomagala, odnosno lijekova (koji su prijeko potrebni) te za troškove koje dijelom snosi HZOZO te ako doplata za pomagala, odnosno lijekove, tijekom jedne proračunske godine iznosi više od jedne proračunske osnovice- u visini od jedne proračunske osnovice

Zaposleniku upućenom na službeno putovanje u zemlji pripada puna naknada troškova prijevoza, dnevnica i naknada punog iznosa troškova smještaja.

Dnevnica iznosi 170 kuna po danu.

Puna dnevnicu se isplaćuje ako putovanje traje više od 12 sati, a pola dnevnice ako putovanje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati.

Zaposlenik koji radi izvan sjedišta poslodavca i izvan mjesta njegova stalna boravka ima pravo na terenski dodatak u visini koja mu pokriva povećane troškove života zbog boravka na terenu.

Dnevnica i terenski dodatak međusobno se isključuju.

Utvrđeno je pravo na naknadu za odvojeni život, a visina naknade uredit će se granskim kolektivnim ugovorom.

Člankom 71. Temeljnog kolektivnog ugovora utvrđena je dužnost poslodavca da osigura zaposlenike od posljedica nesretnog slučaja za vrijeme obavljanja rada kao i u slobodnom vremenu tijekom 24 sata.

Člankom 72. Temeljnog kolektivnog ugovora ugovoreno je pravo na sistematske preglede, koje imaju svi zaposlenici jednom u tri godine u vrijednosti od 500 kuna.

SPECIFIČNA PRAVA POJEDINIH JAVNIH SLUŽBI

OSNOVNO I SREDNJE ŠKOLSTVO

Koeficijenti složenosti poslova u osnovnim i srednjim školama određeni su u članku 8. Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

- položaji I vrste s rasponom koeficijenata 1,74-2,14,
- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,06-1,50,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 0,93-1,20,
- radna mjesta III vrste s rasponom koeficijenta 0,80-1,05.

Vlada RH donijela je 2003. godine Uredbu o raspodjeli dodatnih sredstava za plaće učitelja i nastavnika u srednjem školstvu u 2003. godini⁷ kojom se uređuje raspodjela dodatnih sredstava za plaće učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu u 2003. i 2004. godine, a utvrđeni dodaci se i dalje isplaćuju. Točkom II Uredbe određeno je da se učiteljima i nastavnicima u osnovnom i srednjem školstvu raspoređenima na radna mjesta prema članku 8. podstavku b) Radna mjesta I vrste Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima

⁷ Narodne novine, broj, 155/02 i 189/03

složenosti poslova u javnim službama, koeficijenti složenosti poslova jednokratno uvećavaju ovisno o godinama staža prema sljedećim razmjerima:

- 1-9 godina staža – 3%
- 10-19 godina staža – 5%
- 20-29 godina staža – 7%
- 30 i više godina staža – 9%

SREDNJE ŠKOLSTVO

Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama⁸ zaključen je 11. prosinca 2007. godine na određeno vrijeme do 31. prosinca 2009. godine.

Člankom 5. Kolektivnog ugovora određeno je da plaću zaposlenika u srednjoškolskim ustanovama čini osnovna plaća i dodaci na plaću, s time da osnovnu plaću čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je zaposlenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža, a dodaci na osnovnu plaću su dodaci za uspješnost na radu, dodaci za otežane uvjete rada, dodaci za posebne uvjete rada, položajni dodaci i uvećanja plaće.

Osim uvećanja plaće ugovorene u članku 52. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, člankom 18. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama ugovoreno je uvećanje plaće za:

- mentorstvo na maturalskim, završnim i pomoćničkim ispitima. Nastavnici ostvaruju pravo na naknadu za navedene poslove na kraju školske godine. naknada se računa na način da naknada za mentorstvo na maturalskom ispitu iznosi 4 sata po kandidatu, na završnom ispitu 4 sata po kandidatu te na pomoćničkom ispitu najviše 40 sati za nositelja zadatka koji organizira, nadzire i ocjenjuje tijekom pomoćničkog ispita.

Uvećanja plaća se ne isključuju osim kumuliranja uvećanja plaće s osnova dvokratnog rada i smjenskog rada u istom danu.

Što se tiče rada u posebnim, odnosno otežanim uvjetima, u članku 19. Kolektivnog ugovora nabrojane su srednjoškolske ustanove koje imaju status srednjoškolskih ustanova s otežanim uvjetima rada te je ugovoreno uvećanje plaće za 10% svim zaposlenicima srednjoškolskih ustanova s otežanim uvjetima rada, a ukoliko je isto pravo zaposlenika uređeno drugim propisom, isplaćuje mu se povoljnija naknada.

Člankom 20. Kolektivnog ugovora definirani su posebni uvjeti rada te iznosi naknada za rad u posebnim uvjetima rada koji iznose 7 i 10%

Također, člankom 21. Kolektivnog ugovora određeno je da se svim zaposlenicima koji rade u posebnim ustanovama za djecu s poteškoćama u razvoju (navedene u članku) osnovna plaća uvećava za 15%.

Člankom 22. Kolektivnog ugovora određeno je da se rad nastavnika srednjoškolskih ustanova s darovitim učenicima u pripremi za sudjelovanje na natjecanjima na županijskoj, državnoj i

⁸ Narodne novine, broj 11/08

međunarodnoj razini, na projektima, treninzima (radionicama) planiran i utvrđen godišnjim planom i programom rada srednjoškolske ustanove, u ostvarenoj veličini vrednuje kao neposredan rad zaposlenika kroz oblike dodatne nastave u srednjoškolskoj ustanovi.

Člankom 24. Kolektivnog ugovora određeno je pravo na postotno povećanje vrijednosti koeficijenata složenosti poslova koje imaju svi zaposlenici ovisno o ukupno broju godina radnog staža od 4% do 10%. Ukoliko nastavnik koristi pravo na manje tjedne obveze neposrednog odgojno-obrazovnog rada, postotno povećanje koeficijenata složenosti poslova iznosi 4%.

OSNOVNO ŠKOLSTVO

Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama⁹ zaključen je 10. lipnja 2002. godine na razdoblje do 31. prosinca 2006. godine, međutim kako do sada nije sklopljen novi Kolektivni ugovor, isti se primjenjuje i dalje, sukladno članku 195. Zakona o radu te članka 4. Kolektivnog ugovora u kojem je određeno da nakon isteka roka na koji je sklopljen Ugovor, u njemu sadržana pravna pravila koja se odnose na sklapanje, sadržaj, prava i obveze te prestanak radnog odnosa i dalje se primjenjuje do sklapanja novog, kao dio prethodno sklopljenih ugovora o radu.

Člankom 7. Kolektivnog ugovora određeno je da svi zaposlenici imaju pravo na postotno povećanje koeficijenta složenosti polova ovisno o ukupnom broju godina radnog staža u sustavu obrazovanja u iznosima od 4-10%. Ukoliko učitelj koji ima pravo na postotno povećanje koeficijenta u iznosu od 8% i 10% koristi pravo na manje tjedne obveze neposrednog odgojno-obrazovnog rada postotno povećanje koeficijenta složenosti poslova iznosi 4%.

U članku 18. Kolektivnog ugovora definirani su posebni uvjeti rada, a u članku 19. ugovorena je visina dodatka za posebne uvjete rada koja iznosi od 7-20%. Također, ugovoreno je da ukoliko radnik ostvaruje pravo naknade osnovne plaće po više prava na osnovi posebnih uvjeta rada isplaćuju mu se 2 najpovoljnije naknade.

ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE

Koeficijenti složenosti poslova u visokim učilištima i javnim institutima određeni su u članku 7. Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama:

- položaji I vrste s rasponom koeficijenata 1,55-3,55,
- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,25-3,05,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 1,05-1,10,
- radna mjesta III vrste s rasponom koeficijenta 0,90-1,00.

Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje¹⁰ sklopljen je 16. lipnja 2008. godine. U članku 1. Kolektivnog ugovora određeno je da stranke sklapaju Kolektivni ugovor koji sadržajem u cijelosti odgovara Kolektivnom ugovoru za znanost i visoko obrazovanje s pripadajućim dodacima (Narodne novine, broj 101/02, 81/03, 203/03, 28/06 11/08 i 46/08-ispstavak).

⁹ Narodne novine, broj 80/02, 174/04, 95/05 i 28/06

¹⁰ Narodne novine, broj 93/08 i 2/09

Člankom 9. Kolektivnog ugovora određeno je da ako se u ustanovi ostvaruju prihodi na tržištu od obavljanja svoje djelatnosti zaposlenicima pripada pravo na odgovarajuće uvećanje plaće, a način raspodjele prihoda i plaćanja navedenog rada uređuje se aneksom Kolektivnom ugovoru, odnosno kolektivnim ugovorom na razini ustanove ili pravilnikom ustanove.

Člankom 11. Kolektivnog ugovora ugovoreno je da zaposlenici mogu sklopiti ugovor o radu s više ustanova (kumulativni radni odnos).

Člankom 10. Kolektivnog ugovora ugovorena je i naknada za pokriće troškova izrade i opreme doktorata u iznosu od 6.000,00 kuna neto te izrade i opreme magisterija od 4.000,00 kuna neto.

Člankom 10.b ugovoreno je pravo uvećanja vrijednosti koeficijenta složenosti poslova u iznosima 4-10% svih zaposlenika u ustanovama u sustavu odgoja i obrazovanja te sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, ovisno o ukupnom broju godina radnog staža ostvarenog u ustanovama u sustavu odgoja i obrazovanja. Također je određeno da se navedeno pravo neće međusobno kumulirati.

Člankom 27. Kolektivnog ugovore uređeno je pitanje obračuna rada u nastavi. Stavkom 3. istog članka određuje da se za rad preko punog nastavnog opterećenja plaća može uvećati najviše do 37,5%, odnosno 18,5% osnovne plaće mjesečno, a stavkom 4. određeno je da se jedan norma sat plaća u iznosima od 0,104%, 0,069% i 0,052%, ovisno o vrsti zaposlenika, od ukupne godišnje osnovne plaće. Rad iznad punog nastavnog opterećenja obračunava se prosječno na punu akademsku godinu. Uvećanje plaće isplaćuje se prema planu, a konačno se obračunava prema obavljenom radu na kraju akademske godine, s time da je u stavku 7. određeno da ustanove mogu iz sredstava vlastitih prihoda isplaćivati i veća uvećanja plaće za rad preko punog nastavnog opterećenja.

Člankom 35. Kolektivnog ugovora određeno je da ako zaposlenik u znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom, znanstvenom, nastavnom i suradničkom zvanju dobije otkaz iz razloga koji nije njegova krivnja (ako ispunjava uvjeta, a javnim natječajem se izabere druga osoba), pripada mu dvostruka otpremnina i dvostruki otkazni rok u odnosu na Zakon o radu.

Člankom 48. Kolektivnog ugovora određeno je da zaposlenicima za koje se temeljem Procjene opasnosti i popisa radnih mjesta, utvrdi da rade u posebnim uvjetima rada, izloženi izvorima opasnosti i štetnim utjecajima rada pripada dodatak na plaću u visini 7% - 15% osnovice za izračun plaće u javnim službama.

Procjena opasnosti će se izraditi na svakoj ustanovi u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu. Na temelju procjene opasnosti na svakoj ustanovi izraditi će se popis radnih mjesta s posebnim uvjetima rada, izvorima opasnosti i štetnim utjecajima rada te popis zaposlenika koji rade na tim poslovima, a koji popis mora obavezno sadržavati vrijeme izloženosti opasnostima.

Člankom 51. ugovoreno je da znanstvenici i drugi zaposlenici imaju pravo na dodatak za boravak na istraživačkom brodu u iznosu 7-15%, a posada istraživačkog broda 10%. Ovaj dodatak ne isključuje dnevnicu.

KULTURA

Koeficijenti složenosti poslova u ustanovama kulture određeni su u članku 10. Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenost poslova u javnim službama:

- položaji I vrste s rasponom koeficijenata 2,55-3,10,
- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,25-3,10,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 1,00-1,05,
- radna mjesta III vrste s koeficijentom 0,90,
- radna mjesta IV vrste s koeficijentom 0,70

Granskim kolektivnim ugovorom za zaposlenike u ustanovama kulture čije se plaće osiguravaju iz državnog proračuna¹¹ utvrđuju se samo posebnosti za zaposlenike u kulturi koje nisu riješene Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama.

Članak 8. Granskog kolektivnog ugovora određuje da za dane u kojima su predviđena 2 termina za baletne umjetnike i zaposlenike u operi, oni imaju pravo na dodatak na plaću za taj dan od 10%.

Člankom 12. Granskog kolektivnog ugovora ugovoreno je da se bruto plaća zaposlenika uvećava za 5% za vrijeme obavljanja poslova u posebnim uvjetima.

Člankom 15. Granskog kolektivnog ugovora utvrđeno je pravo na naknadu zaposleniku koji koristi privatno glazbalo za rad, a prema kriterijima utvrđenim Pravilnikom o naknadama za uporabu privatnih glazbenih instrumenata i potrošnog materijala za orkestralne instrumente u profesionalnim orkestrima i komornim ansamblima Hrvatske.

Dodatkom Granskom kolektivnom ugovoru za zaposlenike u ustanovama kulture čije se plaće osiguravaju iz državnog proračuna, zaključenom 17. srpnja 2007. godine rješavaju se dodaci na osnovne koeficijente složenosti poslova u ustanovama kulture na temelju utvrđenih otežanih uvjeta rada, dodatnih znanja i vještina, povećanog obujma rada te priznavanje znanstvenih koeficijenata.

Člankom 3. Dodatka Granskom kolektivnom ugovoru, utvrđeni su dodaci na osnovnu plaću radnicima u muzejskoj, arhivskoj, knjižničarskoj, konzervatorskoj-restauratorskoj i glazbeno-scenskoj djelatnosti u iznosu od 0,06-0,35 na postojeće koeficijente.

Navedeni dodaci ne isključuju dodatke na osnovi obavljanja poslova u posebnim uvjetima (čl. 12. Granskog Kolektivnog ugovora kojim je ugovoreno povećanje bruto plaće zaposlenika za 5% za vrijeme obavljanja poslova u posebnim uvjetima).

Člankom 4. Dodatka Granskom kolektivnom ugovoru, radnicima koji zbog potrebe posla moraju polagati dva stručna ispita i obavljati dva posla, ugovoren je dodatak na osnovni koeficijent u iznosu od 0,13 za radna mjesta s koeficijentom 1,25 te 0,16 za radna mjesta s koeficijentom 1,55.

Člankom 6. Dodatka Granskom kolektivnom ugovoru određeno je da radnicima u administrativnim, financijskim i tehničkim službama ustanova s obzirom na složenost i

¹¹ Narodne novine, broj 2/04 i 77/07

obujam posla pripada pravo na dodatak na osnovnu plaću u iznosu od 2-11% ovisno o broju radnika

Članak 7. Dodatka Granskom kolektivnom ugovoru određuje da radnicima koji rade na poslovima čišćenja i održavanja prostora pripada pravo na dodatak s obzirom na veličinu prostora koji čiste u iznosu od 8%, odnosno 15 %

Člankom 8. Dodatak Granskom kolektivnom ugovoru utvrđen je dodatak od 10% na plaću radnog mjesta voditelja i skrbnika zbirki, odjela, odsjeka područnih službi, programa i stručne grupe poslova koje su utvrđene zakonima, pravilnicima o radu ili sistematizacijama, voditeljima opernog, baletnog studija i dramskog studija, članovima baletnog ansambla te za radna mjesta za koje se zahtijevaju posebna znanja i vještine u radu s osobama s invaliditetom. Ovaj dodatak se ne odnosi na voditelje raspoređene prema Uredbi Vlade RH o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

Člankom 9. Dodatka Granskom kolektivnom ugovoru utvrđeno je da djelatnici u kulturi koji imaju izbor u znanstvena zvanja i u okviru svojih poslova obavljaju znanstveno-istraživačke poslove imaju pravo na koeficijent koji se primjenjuje u znanosti, ukoliko je to povoljnije za zaposlenika.

SOCIJALNA SKRB

Koeficijenti složenosti poslova u ustanovama socijalne skrbi određeni su u članku 9. Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

- položaji I vrste s rasponom koeficijenata 1,30-2,10,
- položaji II vrste s koeficijentom 1,20,
- položaji III vrste s rasponom koeficijenata 1,05-1,10,
- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,25-1,40,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 1,16-1,20,
- radna mjesta III vrste s rasponom koeficijenata 0,73-1,05,
- radna mjesta IV vrste s koeficijentom 0,70.

Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi¹² sklopljen je 4. ožujka 2008. godine, a primjenjuje se do 31. srpnja 2010. godine.

Člankom 45. Kolektivnog ugovora utvrđeni su poslovi te iznosi povećanja plaće s osnova uvjeta rada u iznosima od 10-25% s time da radnici mogu ostvariti pravo na uvećanje plaće samo po jednoj osnovi, odnosno prava po osnovi uvjeta rada se ne kumuliraju.

Člankom 46. Kolektivnog ugovora utvrđeno je da pravo na uvećanje plaće s osnova uvjeta rada imaju radnici koji su u ustanovama socijalne skrbi ostvarili određeni broj godina radnog staža u iznosu od 4-10%, a osnovicu za izračun uvećanja plaća čini osnovna plaća te dodatak s osnova uvjeta rada

Člankom 48. Kolektivnog ugovora utvrđena je naknada za pripravnost. Naknada za pasivnu pripravnost plaća se u paušalnom iznosu od 1%, odnosno 2% od osnovne plaće radnika. Naknada za aktivnu pripravnost iznosi 2% od osnovne plaće i uvećava se prema stvarnom vremenu rada, što uključuje i sve pripadajuće dodatke te naknadu stvarnih troškova prijevoza.

¹² Narodne novine, broj 35/08

Umjesto naknade za aktivnu pripravnost radnik može odabrati pravo na korištenje slobodnih dana.

Ostala materijana prava

Člankom 27. određena je visina otpremnine u slučaju otkaza, na način da je određeno da svakome radniku kojemu poslodavac otkazuje, a razlog otkaza nije skrivljeno ponašanje radnika, pripada otpremnina u skladu sa Zakonom o radu. Iznimno, radniku s 30 i više godina staža kod istog poslodavca, isplaćuje se otpremnina u visini najmanje 65% prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene radniku u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada. Ako radniku u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu nije isplaćivana plaća već naknada plaće prema posebnim propisima, ili mu je isplaćivana umanjivana plaća uz naknadu preostalog dijela plaće prema posebnim propisima, za izračun pripadajuće otpremnine uzet će se plaća koju bi radnik ostvario da je radio u punom radnom vremenu.

Člankom 30. utvrđeno je pravo na pomoć djeci radnika u slučaju njegove smrti. Djeca imaju pravo na mjesečnu isplatu pomoći u iznosu od 50% do 90% prosječno isplaćene neto plaće u gospodarstvu RH u protekloj godini, ovisno o uzrastu djeteta. Za dvoje i više djece različitog uzrasta, isplaćuje se naknada prema dobi djeteta za koju ostvaruje najveći iznos naknade.

ZDRAVSTVO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Koeficijenti složenosti poslova u zdravstvenim ustanovama određeni su u članku 3. Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama:

- položaji I vrste s rasponom koeficijenata 1,28-3,50,
- položaji II vrste s koeficijentom 1,20,
- radna mjesta I vrste s rasponom koeficijenata 1,15-2,35,
- radna mjesta II vrste s rasponom koeficijenata 1,16-1,20,
- radna mjesta III vrste s rasponom koeficijenata 0,95-1,10,
- radna mjesta IV vrste s koeficijentom 0,75.

Vlada RH donijela je dvije Uredbe o dodacima na plaće u djelatnosti zdravstva: Uredbu o dodacima na plaće za pojedina radna mjesta zdravstvenih djelatnika srednje i više stručne spreme¹³ te Uredbu o dodacima na plaće za pojedine poslove zaposlenih u zdravstvu¹⁴ kojima se uređuju dodaci na plaće za pojedina radna mjesta zdravstvenih djelatnika srednje i više stručne spreme te dodaci na plaće za pojedine poslove zaposlenih u sustavu zdravstva. Člankom 100. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja, određeno je da se dodaci na plaće utvrđeni navedenim Uredbama neće primjenjivati za vrijeme važenja Kolektivnog ugovora.

Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja¹⁵ (Narodne novine, broj 9/05 i 20/06) zaključen je 8. prosinca 2004. godine na vrijeme od pet godina.

Člankom 54. Kolektivnog ugovora određeno je da poslodavac koji izvan sredstava Zavoda i proračuna ostvaruje i prihode pružajući svoje usluge na tržištu, može radnicima povećati plaće u skladu s osnovama i mjerilima utvrđenim općim aktom poslodavca.

¹³Narodne novine, broj 62/02 i 20/03

¹⁴ Narodne novine, broj 20/03

¹⁵ Narodne novine, broj 9/05 i 20/06

Člankom 59. Kolektivnog ugovora ugovorena je naknada za rad na blagdan te je također ugovoreno da ako radnik radi na dan blagdana ili neradnog dana utvrđenog zakonom te na Uskrs radi u smjenskom radu u drugoj smjeni ili noću, plaća mu se dodatno povećava za 10% odnosno 40% za sate koje je na dane blagdana, neradnih dana, odnosno na Uskrs odradio u drugoj smjeni, odnosno noću, s time da primjena navedenih dodataka isključuje primjenu dodataka na plaću za rad noću i rad u drugoj smjeni.

Člankom 60. Kolektivnog ugovora utvrđeno je pravo na naknadu za dežurstvo u iznosima od 9% do 18% od osnovne plaće radnika, ovisno o danu kada je dežurstvo.

Člankom 61. Kolektivnog ugovora utvrđeni su iznosi naknada za dežurstvo u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u iznosima od 9-18% od osnovne plaće radnika, ovisno o danu kada je dežurstvo.

Člankom 62. Kolektivnog ugovora utvrđena je naknada za pripravnost, koja se obračunava od naknade obračunate za dežurstvo, ovisno o tome u kojim danima pada pripravnost, u paušalnim iznosima od 30-60%.

Člankom 64. Kolektivnog ugovora utvrđeno je da se prilikom obračuna naknada za dežurstvo i pripravnost ne uzimaju istodobno i povećanja osnovne plaće za noćni rad, prekovremeni rad, rad subotom, rad nedjeljom, rad blagdanom, rad u smjenskom radu u drugoj smjeni, dvokratnom radu, radu u turnusima te uvećanja plaće s osnova uvjeta rada.

Člankom 65. Kolektivnog ugovora utvrđeno je pravo na uvećanje plaće s osnova posebnih uvjeta rada te je utvrđen i popis radnih mjesta i poslova zdravstvenih i nezdravstvenih radnika koji imaju pravo na dodatak na osnovnu plaću.

Dodatak je utvrđen za:

- radna mjesta I vrste u iznosima 6-20%,
- položaje II vrste 40-50%, odnosno voditelji odjela, odsjeka i tima 5-15% više u odnosu na dodatak koji dobivaju zdravstveni radnici na tom odjelu, odsjeku i timu,
- radna mjesta II i III vrste 5-25%,

s time da se uvećanja po tom osnovu ne mogu kumulirati, te se navedena uvećanja plaće ne odnose na pripravnike I, II i III vrste.

Člankom 66.a Kolektivnog ugovora utvrđeno je pravo na dodatak za iznimnu odgovornost koji ostvaruju doktori medicine i stomatologije zbog iznimne odgovornosti za život i zdravlje ljudi u iznosu od 10% od osnovne plaće.

Člankom 67. Kolektivnog ugovora utvrđeno je pravo na uvećanje osnovne plaće od 4-10% radnicima koji su ostvarili određeni broj godina radnog staža u zdravstvenim ustanovama i Zavodu.

SAŽETAK

Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama određuju se prava zaposlenih u javnim službama kojima se plaće osiguravaju iz državnog proračuna. Ugovorena prava su jednaka za sve službe, a specifična prava pojedinih službi se rješavaju granskim kolektivnim ugovorima.

Temeljnim kolektivnim ugovorom je definirana plaća, određeni su slučajevi uvećanje plaće te su ugovorena ostala materijalna prava koja pripadaju službenicima i namještenicima u javnim službama: pravo zaposlenika na naknadu plaće, pravno na naknadu za vrijeme bolovanja, regres, otpremnina pri odlasku u mirovinu, pomoć, dnevnicu i naknada troškova putovanja, terenski dodatak, naknada za odvojeni život, naknada za trošak prijevoza, naknada za korištenje privatnog automobila, jubilarna nagrada, dar u prigodi dana sv. Nikole, božićnica i naknada po osnovi izuma i tehničkog unapređenja.

U području javnih službi trenutno je zaključeno 6 granskih kolektivnih ugovora:

- Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama,
- Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama,
- Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje,
- Granski kolektivni ugovor za zaposlenike u ustanovama kulture čije se plaće osiguravaju iz državnog proračuna,
- Kolektivni ugovor za djelatnost socijalne skrbi,
- Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja.

Postotno povećanje koeficijenta složenosti poslova

U svim granskim kolektivnim ugovorima, osim u području kulture, ugovoreno je pravo na postotno povećanje koeficijenta složenosti poslova ovisno o ukupnom broju godina radnog staža u iznosima od 4% do 10%, s time da u osnovnim i srednjim školama, ukoliko nastavnik, odnosno učitelj koristi pravo na manje tjedne obveze neposrednog odgojno- obrazovnog rada postotno povećanje koeficijenta iznosi 4%.

Rad u posebnim uvjetima

Sukladno odredbi Temelnog kolektivnog ugovora granskim kolektivnim ugovorima je riješeno pitanje rada u posebnim uvjetima i visina iznosa dodataka na plaću.

U području srednjeg školstva svim zaposlenicima pripada pravo na uvećanje plaće od 10% za rad u srednjoškolskim ustanovama koje imaju status srednjoškolskih ustanova s otežanim uvjetima rada, a ukoliko je drugim propisom uređeno isto pravo zaposlenika povoljnije, isplaćuje mu se povoljnija naknada. Nadalje, definirani su posebni uvjeti rada te iznosi naknada za rad u posebnim uvjetima rada od 7% i 10%. Također, zaposlenicima koji rade u određenim posebnim ustanovama za djecu s poteškoćama u razvoju osnovna plaća se povećava za 15%.

U području osnovnog školstva visina dodatka za posebne uvjete rada iznosi od 7% do 20%, a ukoliko radnik ostvaruje pravo naknade osnovne plaće po više prava na osnovi posebnih uvjeta rada isplaćuju mu se dvije najpovoljnije naknade.

U području znanosti i visokog obrazovanja ugovoren je dodatak na plaću za zaposlenike za koje se temeljem Procjene opasnosti i popisa radnih mjesta utvrdi da rade u posebnim uvjetima rada, izloženi izvorima opasnosti i štetnim utjecajima rada u visini od 7% do 15% osnovice za izračun plaće u javnim službama.

U području kulture ugovoreno je povećanje plaće za 5% za vrijeme obavljanja poslova u posebnim uvjetima.

U području socijalne skrbi ugovoreno je povećanje plaće s osnova uvjeta rada u iznosima od 10% do 25%, s time da radnici mogu ostvariti pravo na uvećanje plaće samo po jednoj osnovi.

U području zdravstva i zdravstvenog osiguranja ugovoreno je pravo na uvećanje plaće s osnova posebnih uvjeta rada. Visina dodatka ovisi o vrsti radnog mjesta, odnosno položaja te se kreće u rasponu od 5% do 50%. Također, uvećanja po ovom osnovu se ne mogu kumulirati i ne odnose se na pripravnike I,II i III vrste.

Specifična prava

Kao specifično pravo Kolektivnim ugovorom za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama ugovoreno je uvećanje plaće za mentorstvo na maturlnim, završnim i pomoćničkim ispitima.

Kolektivnim ugovorom za znanost i visoko obrazovanje uređeno je pitanje obračuna rada u nastavi te su ugovoreni iznosi povećanja plaće za rad preko punog nastavnog opterećenja, ovisno o vrsti zaposlenika. Nadalje, ugovorena je naknada za pokriće troškova izrade i opreme doktorata i magisterija, dodatak za boravak na istraživačkom brodu na koji imaju pravo znanstvenici i drugi zaposlenici te posada broda, s time da navedeni dodatak ne isključuje dnevnicu.

Nadalje, u Kolektivnim ugovorima za područje znanosti i visokog obrazovanja te socijalne skrbi utvrđena su dva posebna slučaja isplate otpremnine u slučaju otkaza zaposleniku. U području znanosti i visokog obrazovanja, ukoliko zaposlenik u znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom, znanstvenom, nastavnom i suradničkom zvanju dobije otkaz iz razloga koji nije njegova krivnja, pripada mu dvostruka otpremnina i dvostruki otkazni rok.

U području socijalne skrbi ugovoreno je da se zaposleniku s 30 ili više godina staža kod istog poslodavca isplaćuje otpremnina u visini najmanje 65% prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene zaposleniku u tri mjeseca prije prestanka ugovora or adu, za svaku navršenu godinu rada.

Nadalje, Kolektivnim ugovorom za djelatnost socijalne skrbi ugovoreno je pravo na pomoć djeci radnika u slučaju njegove smrti.

U područjima socijalne skrbi i zdravstva i zdravstvene djelatnosti ugovorene su naknade za pripravnost. U području socijalne skrbi, naknada za pasivnu pripravnost plaće se u paušalnom iznosu od 1%, odnosno 2% od osnovne plaće radnika, a naknada za aktivnu pripravnost iznosi 2% od osnovne plaće i uvećava se prema stvarnom vremenu rada, što uključuje i sve pripadajuće dodatke te naknadu stvarnih troškova prijevoza.

U području zdravstva i zdravstvenog osiguranja naknada za pripravnost se obračunava od naknade obračunate za dežurstvo, ovisno o otme u kojim danima pada pripravnost, u paušalnim iznosima od 30% do 60%.

U području zdravstva i zdravstvenog osiguranja ugovorene su sljedeće posebnosti: naknada za dežurstvo te naknada za dežurstvo u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, s time da se kod obračuna naknade za dežurstvo i pripravnost ne uzimaju istodobno i povećanja osnovne plaće za noćni rad, prekovremeni rad, rad subotom, rad nedjeljom, rad blagdanom; rad u smjenskom radu, u drugoj smjeni, dvokratnom radu, radu u turnusima te uvećanja plaće s osnova uvjeta rada.

Također, ugovoreno je i pravo na dodatak za iznimnu odgovornost koji ostvaruju doktori medicine i stomatologije zbog iznimne odgovornosti za život i zdravlje ljudi.

U Granskom kolektivnom ugovoru za zaposlenike u ustanovama kulture čije se plaće osiguravaju iz državnog proračuna posebno je naznačeno da se utvrđuju samo posebnosti za zaposlenike u kulturi koje nisu riješene Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama. Dakle, ugovoren je dodatak na plaće za baletne umjetnike i zaposlenike u operi za dane kada imaju dva termina, zatim naknada zaposleniku koji koristi privatno glazbalo za rad. Dodatkom Granskom kolektivnom ugovoru ugovoreni su dodaci na osnovnu plaću radnicima u muzejskoj, arhivskoj, knjižničarskoj, konzervatorsko-restauratorskoj i glazbeno-scenskoj djelatnosti. Nadalje, ugovoreni su dodaci na osnovne koeficijente radnicima koji zbog potrebe posla moraju polagati dva stručna ispita i obavljati dva posla.

Nadalje, ugovoreno je pravo na dodatak na osnovnu plaću radnicima u administrativnim, financijskim i tehničkim službama ustanova s obzirom na složenost i obujam poslova, a radnicima koji rade na poslovima čišćenja pripada pravo na dodatak s obzirom na veličinu prostora koji čiste. Također, ugovoren je dodatak na plaću radnog mjesta određenih voditelja, s napomenom da se ovaj dodatak ne odnosi na voditelje raspoređene prema Uredbi Vlade RH o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

Djelatnici u kulturi koji imaju izbor u znanstvena zvanja i u okviru svojih poslova obavljaju znanstveno-istraživačke poslove imaju pravo na koeficijent koji se primjenjuje u znanosti, ukoliko je to povoljnije za zaposlenika.

ZAKLJUČCI

Preciznu usporedbu plaća i materijalnih davanja u javnim službama je vrlo teško napraviti zbog različitosti službi, radnih mjesta, dodataka na plaću te mogućnosti u određenim službama za dodatnom zaradom.

Uvećanje plaće bi trebalo biti posljedica rada, profesionalnosti i učinkovitosti te bi u svrhu unapređenja javne službe trebalo razmisliti o svrhovitosti dodataka na plaću temeljem godina staža, odnosno preusmjeravanje predviđene mase sredstava u npr. sustav nagrađivanja. U vezi s navedenim preporučuje se razmisliti o potrebi instituta jubilarne nagrade.

Temeljnim kolektivnim ugovorom predviđena su uvećanja plaće za smjenski i dvokratni rad, uzimajući u obzir efektivno vrijeme provedeno u smjenskom i dvokratnom radu trebalo bi razmisliti o svrhovitosti navedenih dodataka te masu sredstava predviđenu za iste, eventualno preusmjeriti u nešto drugo.

Također, uvidom u granske kolektivne ugovore uočeno je da su ugovoreni, posebno u području kulture, zdravstva i socijalne skrbi, dodaci na koeficijente, odnosno uvećanja na osnovi posebnih uvjeta rada, također bi trebalo analizirati visinu tih dodataka te eventualno njihovo pretvaranje u sam koeficijent za izračun plaća.

Također, preporučuje se razmisliti o nužnosti postojanja određenih dodataka, odnosno uvećanja plaće za sve predviđene kategorije (npr; dodatak na plaću od 10% za radnike na računovodstvenim, administrativnim, pomoćno-tehničkim i drugim poslovima u području socijalne skrbi).

S obzirom na postojanje više pravnih izvora kojima se uređuju plaće radnika u javnim službama, odnosno kojima se utvrđuju koeficijenti i povećanje istih, preporučuje se donijeti jedan pravni propis koji bi sadržavao sve koeficijente za plaće u javnim službama, s uključenim svim eventualnim povećanjima i dodacima.

Za donošenje zaključka o unapređenju javne službe i politike plaća u javnim službama preporučuje se izraditi analizu o cjelokupnom sustavu javnih službi, odnosno analizu o broja radnika, strukturu istih, cilj politike plaća, masi sredstava iz Državnog proračuna koja se izdvaja za plaće i ostala materijalna davanja za javne službe.